

85. P.P. 1-97

~~K34/116~~ 97 page
J.M. Mothsana
A13/8/116 17

18 SEP 1950

Misc data from
Sekororo tribe
ind.

Meshate school
P.O. Box 48

p. 1-10 betrothal, ca. Richardsdal
J.M. Mothsana 0.24 x 97 = 24pp typed 1-100

Banarene ba ga Sekororo Matha
Tse ditaba ke tsa Mokhekolo Masodi
moroto ke Matebele re bolo the
Thegorwana, re bolo tsitswe ke Masetane,
ne the ne ja bo golo golo ge e
the re na dikharebe re bo re
the pela e e rena ba re
bego re phela ka bo gnera
bja rena, ge go bi kiswa
kharebe yena e bego e le
mo gnera wa rena ba khokolo
ba ba ba khona gore ba
re bitse mowe ba bonago
gore kharebe yene e thago
bi kiswa e ka the kiswa e
bego mo gnera wa rena
re botsi mago gore re
mikise le monna yone a
rata nago le yena kharebe

p. 1-10 betrothal

e be e le gōna ma gwera
 wa rena yō moradi wa matebele
 leina la gagwē e be e le
 Mpyafē, e be e le moradi wa
 Popyanare. E be e le kharebe
 e kholo, yōwe a bego a ratana
 le monna wa gagwē leina la
 gagwē e bego e le Nkwēkwē.
 E be e le waga Tēbele.
 Nkwēkwē ba gabo ba be
 ba a gile moro ba rego ke
 ga Palane. Ga palane e be e
 le khaiswi le Thedikwē. Nkwēkwē
 ka tšatši le le ngwē o be a
 bitša ba gwera ba gagwē
 gore ye le bōna go
 beke mosadi wa gagwē,
 Mpyafē, monna yōwe Nkwēkwē
 ge a thebe bo gwene ba
 moro a tšia a go gōna
 mosadi ba be ba the a
 thebe gore ge motho a
 thile ga gabo kharebe yene

854

K34/116

3.

a rata nago le yena o
tsnwa ne the gore a di yene,
le yone mo gnera wa gagwê
o be a se a ke a e ya
bo gnene, le mo tha o o thi.
E be e the mothene ya ge
mosadi a tha Nyalwa ka Malepe.
goba (Letšhepe. Dikharebe di
be di phela ka go kwara
mabôle. le o na masogana a
be a kwara makhesna.
Nkwêkwê le mo gnera wa
gagwê ge ba thene bo
gnene bya gagwê mothene
wa bo Mpyafê, gobe go thene
mpya. le sogana ge a tho ga
ga gaga bo o ile a botša
ba gabo gore le sale le
thibise ba we re tsnala
nago le bôna; gore Nkwêkwê
o ile bo gnene go beka
Mpyafê. Ba gabo Nkwêkwê
ge go thele, ba ile ba

854

K34/116

bitšar: mothe gore kamoka ga
 bona ba the go khanela
ngwetši, ge ba mone gaga
 bo Nknêknê ba ile ba thala
 lapa la bo Nknêknê; Nknêknê
 o be a the ile mone bo
 gnêne bya gagnê; ge a
 thene bo gnêne o ile a
 dula mone khorene ya bo
 kharebe gwa thoka mpya
 ye e ka ba go bago,
 gore e ba le mese gore
 go ne batho khorene
 Nknêknê le mogwera wa
 gagnê ba ile ba dula
 mone khorene byalo ba the
 ke ba bonna ke ba mothe
 Nknêknê le makhathe wa
 gagnê leina la makhathe
 e be e le Lekokopyane
 e be e le na ga komana
 papagnê e be e le
 Popyane, masogana a ne

854

K34/116

5

ge ba dutš; ga baka ba
 theba gore ge ba le
 monie khōrōne baka rone, ba
 ile ba dula monie khōrōne
 le me rwalo ya bōna
 bōsego kamoka, ba the a
 bonwa ke ba methe,
 Masogana ba ile ba ka tna
 ke boroko, ge ba khomethe
 bare ge ba phafoga ba
 bōna gore ge thele; ba ile
 ba knia ka maforo a bo
 kharebe ba the na sodini.
 ya ba ke moka bo thele,
 ba sitna gore ba boyele
 ga e, go the bisa ba tsnadi
 gore ba the bitšane. Ge
 bale mone sodini; Nkwēkwē
 le mo gntera na ga gnē
 ba ile ba thna gōna
 mone le sodini; ba ile
 ba bo nwa ke ba disa
 ba di khomo bale gōna

854

K34/116

6

morne le sodini la Thegornana
 Nkwêknê le makhathe nia gagnê
 e ba ile barôma ba disa
 gore ba ba thuse ka tša
 go ja bale gôna morne
 the thokhmenê. Ba gabo
 Nkwêknê ba ile ba sala ba
 tha-ba di khomo tša gore
 ngwetši e a tha, ge le tšatši
 le di kela batho ba ile ba
 thala lapa la bo Nkwêknê.
 Ge le tšatši le di kela di
 kharebe di ile tša ro melwa
 methene go the pela di khopela
 maseka le di khogo tša go
 nosa ngwetši ye we ba the
 bago gore e ya tha le
 Nkwêknê le ma kha the nia
 gagnê. Nkwêknê o be a e
 nê tšapo ka ge kharebe e
 be c nyethwê ka malepe.
 Le yona kharebe ba gniera
 ba gagnê ba be ba

854

K34/116

7

be kilwe kamoka go se the
 yêna Mpyafê, fela gare ga
 thaka tša gagwê. Nkwêknwê
 le ma kha the na gagwê
 Lekokopyane, ba ile ba thwa
 ba u tamile monie the thokhwena
 tha muru na Thegorwana ba
 tšhaba go bo nna ke batha
 Nkwêknwê le Lekokopyane, ba
 ile ba rōma mošimanyana
 yōwe a bego a bitswa gore
 ke Phêko gore a thuse ka
 go ba nyakela mokhalabje
 yōwe leina la gagwê e
 bego e le Tšhukudu na ga
 maadi. Tšhukudu e be e
 le mokhalabje na moroto
 na Mankwê, a pele ba be
 ba bolo tšitšnê ke khosi
 Matšhengwane. Tšhukudu o
 be a bolo the thabene
 ya Lenalemolora monie e
 bego e le le gaga

854

K34/116

la batho ba makhutšwi ge
ba be ba tšhabela gōna
di ntina tša Maswatse, ge
Tšhukudu a thile, masogana
ba ile ba mo kho pela
thā loso gore e kaba ge
motho a ile bo gnēne
o the pela kyanē? Tšhukudu
o ile a ba tšisa; Nkniēknē
le Lekokopyane gore khane
le nyaka go ya bo gnēne?
bōna ba ile ba le bele
tšana ka motho, ba motša
gore re thoya bo gnēne
ge a pi sitše basadi.
Re bōna gore re ka tha
ra sitwa ke melaō ya bo
gnēne ge re go the.
Mokhalabje Tšhukudu o ile
a tha lo setša masogana
a we bo Nkniēknē le
Lekokopyane melaō ya ge
motho a ile bo gnēne

854

K34/110

9

a the ya the be gore
Nknêknê le lokokopjane ba
pa le thwê ke go a mo
gelwa bo grêne bya bôna.
Tshudu o ile Are: ge motho
a thena ka khorô ya mowe
a tsi yago gôna mosadi
le re go thena ka khorô
la dula fathê ge le dushi,
mankhathê a thôma go go
thola the khuba, ge ba the
ya le knê le go thola kamoka
go fi thola ge ba e tha go
le kwa: ge bôna ba thile, ba
tho leruwa lela merwalo ya lena,
ge le ka gare ga ntho, le
nyaka motho a ye go le
dume disetša go ba ba
gole e be mowe le tha lo.
sago ka mowe le thi lego
bo grêne ka gôna. Lena
ga e ba le thile go bôna
kharebe le tho tha losa;

854

K34/116

10

Ge mosogana ba kwele ka
 mowe Tshukudu a go ba botša;
 ba ile ba mo tho gela. Ge
 le tsatsi le di kela ba ile
 ba thena mo thene wa bo
 Mpyafē; e be e le le tsatsini
 la bo bedi, ba ile ba
 dira byalo kage a ba bo-
 tsitse. Nkwēkwē le Lekotopyane
 ba ile ba swaba kage
 ka gae ga bo bona ba
 ile ba siya ba thi bi
 sitše me tswalele gore ba
 the. Mosogana ba ile ba
 botša metho gore a botše
 Mpyafē ba tshabe. Mpyafē
 o ile na gana gore ba
 tshabe; fela masogana ba
 ile ba kho the lela gore
 ba tho ge le yena, e be
 e le ka le tsatsi la
 bo-rarō o ile a dumeh
 gore ~~ba~~ tho ge le yena

~~Šokare~~ subject: - K34/116 11
 Tše ditaba ke tša mekhalabje
 Mamerolane e be e le na ga
 Phaša moroto ke Melau re bolo
 the ka Thegorwana re bolo tši
 tšwe ke Timamogolo, ge re bolla
 moeta Pele na rena e be e le
 Masekane goba Rakholekwana, re
 be ra bolla ka fathe ga thaba
 ya Thedikwê morone e be go e le
 the bo tha Timamogolo; ge re
 bolla me thene yêne diPhoôfôlo
 re be re tšoma thabene ya
maqekelo, le godimo ga thaba ya
Diôke, le moruni wa thaba ya
Mamotwane, re be re fitša le
 thabene ya šokare. Thabene ya
Diôke re be ba re isa go
 tšoma mathaba, le di kome.
 Thabene ya šokare re be re e
 la go tšoma dikelobe tša muru,
 le dipela tše we e be go
 di hñê tšna bo tha llene
 bya morone muruni wa gôna.
 Ge re le morone šokare re be
 p. 11-14 hunt

854

K34/116 12

re hwe tša le Dinotši ka
 bo ntši bya tšona; thabene ya
 Mamotwane; re be re lata
 dikolobe le Dinotši. Thaba ya
 Mamotwane e go o ka mela
 ga baga Mametje; Dinotši le
 dipheōpōlō e ke e le tša
 go thela banna ka tšona, gore
 re hwe tše boroko ge re
 bōna gore ba re ga nela
 gore, re e thele, Ge re ile
 ra bōna gore bo rabadia
 (banna) ga ba re fe the baka
 tha gore re e thele, re be
 re ntša Dinotši, ga re ba the
 the e be mowe ba ka khona
 go gore ba ye ka ma gae.
 Ge re bolaiile Lethabo goba
 kolobe, re be re ripa the
 rope re the phuthele ka mo-
 lope, wo ne re thwa go re
 c loga ge re le mowe e
 bego re e thwa gōna;

854

K34/116

13

Molepe, o be o tati wa letšatši
 kamoka, ge re thela bo raba-
 dia, (banna) re be re khetha e
 mogolo gare ga rena, gore e
 be yowe a thogo phosa molepe
 gore a kithhe monna yowe e
 re go ge re le belela ra
 ● bōna gore, ga a rate gore
 re ye go e thela, morotone
 wa rena go be go e ne le
 matšheka (banna ba go tia)
 gore e be bōna ba thogo
 phosa molepe, ge molepe o
 kithile ra-padia bo dika
 bo ya phuphutha e be ke
 mokadere rothwe, borabadia
 ba thoge le molepe, ga pe
 molepe o ke ga o phuthullwa,
 ga o ya du meelwa gore
 borabadia ba o kha ole
 le nti ka mphaka, o ne
 molaō wa gore, ba o
 hunulle ka thela ye we o

854

K34/116

14

tatlhaga ka molaō o we o the
 m lwe go ka o na, ge ba
 ile baokhaola di nti ka mphaka,
 ke molato go yowe a go ripa,
 o thswa nethe gore a lefe ka
 khomo go monye wa kōma.
 Ga-re ga rena matšhaka e be
 e le ba mankhethethe, Phube,
 Maelane, le ba Ngipa. Mamorolane
 monna yowe wa moroto ya Melau,
 o be lela ka monna yo mo
 ngwē, leina la gagwē e be
 e le Nthole, e be e le monna
 wa ga Mangena, mosadi wa
 gagwē e be e le Malefiso,
 e be e le ngwana Nkwana,
 o be a mo tšere Phokene
 e be e le mosadi yo
 monna wa ga gwē a thara
 tego gore a e me le
 banna ba ba ngwē, ge
 a kwe the ka nthē, o be
 a mo leta le gare ga ba
 we ————— p. 14-21 divorce ————

a bōna go a e thwa le
 bōna, ba be ba e thwa
 ba e lwa ka metha, ka-
 moka. Nthole, o be a the ya
 kho lwe gore mosadi wa ga
 gwē ga a thwa le ba
 gwera ba ga gwē, o be a
 e le thwa le rutana maata
 le ba we e be go thata
 tsaga gwē, ba be ba
 e thwa ba isana khorōne.
 Ka tsatsi le le ngwē, ge
 Nthole a ile a lwa le
 mosadi wa ga gwē, yone
 e be e le Malefiso. Malefiso
 o ile tshabela khorōne
 ya kholi Timamogolo ka ge
 Malefiso a be a sethe a
 tenne ba gabo Nthole ka
 go thwa a tshabela gōna,
 ge a a teitwe ke Nthole.
 Ge Malefiso a ile mowe
 khorōne ya Timamogolo, o ile

854

K34/116

16

a e pega ka mowe a
teilwego ke monna wa gagwe
Nthole, Malefiso o be a ga
ntšhwa go tšia dikhane le
ba me e le go ba gvera
ba ga gwê, ba e ke go
o tswalana le bôna, o
be a thoriswa gore a
the e me le bôna. Ka
tšatši le le ngwê, ge mosadi
jowe Malefiso, o ithe ge
a tšha—pethe khorône.
ge a e pega ka mowe
a thwago a e lwa le
monna wa gagwê ka gôna,
ga baka ba mo kholwa,
ba ile ba mo makala
ka mowe a bego a
tha losa dipolelo tša
ga gwê ka gôna, banna
ba khorô, ba ile ba
mo e letša gore ka
gore le ya tho phana,

854

K34/116

17

le yowe monna wa gago,
 gore a the a lalwe. ke
 khane ya go leta mosadi,
 banna ba ile ba botša
 Malefiso gore a be gele
 monna wa gagwe ka go
 tšia leeto la go ya ga
 gabo Nthole, mosadi o ile
 a e le tšwa gore a
 rwale thetšo godimo ga
 thogo ya gagwe, Malefiso
 o ile a la elwa gore,
 tsatsi le we e thogo bana
 bona o kwane le monna
 yowe wa gago, o the o
 re botše, go tho gela
 lona tsatsi lewe, Malefiso o
 ile a kho pela monna wa
 gagwe yowe e be go
 Nthole, gore a moise go
 bana bo mmagwe, ba
 be ba a gile nageno
 ya Maretene, go Nthole a

854

K34/116

18.

kwane le monna wa ga-
 gwê, Malefiso o ile a ja
 khorōne gore, re kwane
 le monna waka gore a
 nkise go bōna mme, le
 papa. Malefiso o ile a
 botšwa gore, ge le
 the pela e thela, wēna
 ge o rwele Therotō o the
 tswarelle ka matsogo a ga
 go, o tho hwetša re beile
 motho go dimo ga Mothare
 o tho go thwella nama,
 ge le thena muruni wa
 mowe nokene ya Makhutšwi
 o botše Nthole gore a re
 khutše, ke lapile, ge ba
 thena mowe muruni ba ile
 ba rola gore ba khutše,
 ge ba khutšitše, Nthole
 o ile a makala ge
 a bōna nama ka gare
 ga Theroto tha Malefiso.

854

K34/116

19

Nthole o ile a botšisa
 Malefiso gore nama e kwa
 kae? Malefiso o ile a botša
 Nthole gore a tere ke twa
 ke gō e tile pele, wēna
 o re e kwa kae?

monna o ile a re kere
 mpotše mowe o tše re go
 gōna nama ka go thōma
 gore ba a ra bisane,
 Malefiso o ile a tso
 gela monna wa gagwē
 matha, A re: gape le
 go ntēta o ya ntēta,
 mpotše mowe go kwa go
 gōna nama e bile khane
 e isago ntwene go
 fithela ge ba goma
 gōna mowe muruni wa
 noka ya Makhutšwi, ge
 ba le gare ga thēla
 ba ile ba ga thāna
 le monna yo mō ngwē

854

K34/116

20

leina la gagwê e be
 e le Thealose, e be e
 le wa moroto wa Makwa.
 Nthole le mosadi wa gagwê
 Malefiso, ba ile ba e
 ma mowe, ba go ga
 thana gōna le Thealose.
 Nthole o ile a tha losa
 go mokhalabe yōwe ba
 go ga thana le jēna
 mowe thi lene, ge
 Thealose a kwele ka mowe
 Nthole a go mmotša ka
 gōna, Malefiso o ile a ba
 paṭha ka le sata, ge go
 le tšyalo, Thealose o ile
 a e letšā. Nthole gore, a
 ise Malefiso khorōnē, ge
 Nthole a ile le mosadi ka
 khorōnē, banna ba khorō
 ba ile ba botšisa go
 Nthole gore e ka ba ge
 lele gare ga thela

854

K34/116

21

Mosadi o kile a roga
 naa? Nthole o ile a bōna
 e le gore banna ba
 khorō bā gane le the
 yena, a bōna gore
 a kwane le bōna ka
 dipolelo tša bōna. Nthole ge
 a bōna gore ba tho
 gela ge the kisa mosadi
 o ile a sa kho pela
 gore a fete, banna ba
 ile bare o be o tha
 dielane ge o e tha mono
 khorōne? o na le molato
 le mosadi wa gago, go
 bane o be e le vena
 le yena vena ga re
 thebe thele ka nama.
 Nthole o ile a fiwa
 molato wa gore a lefe
 ka pudi tše pedi. Nthole
 o ile a lefa mosadi wa
 ga gwê ka kha pella.

14-21 - end -

854 ~~new~~ — K34/116 22

Tše ditaba ke tša makhelō Masodi
 Moroto ke mabebele re bole tše
 Thegorwana re be ra bole tšwa ke
 Masokane goba Rakholokwana.
 Masodi e be e le mo gatsa
 Timamegela, o be a tše mowe
 Thegorwana, ga tšo ga ka dikhoši
 tša pele gabe go tše ya
 dumelwa gore, ba ruwe dikhogo
 methene wa bōna, le go
 fithele methene jeno ga go
 ruiwi dikhogo methene wa
 mosata, bare ke difata mathala
 bana ba mosata dikhogo tša
 bōna ba phela ka go pisa
 methene ya bawe/ba tswala
 nago le bōna. Khogo methene
 wa mosata, ke moila wa bōna.
 Batho ba makhutšwi ba be ba
 phela ka go dula Dinakene.
 Dinakene ke mothe wa khele
 le mowe ba a gile go gōna.
 mothe wa dinakene o a gwa

854

K34/116

23

masemone mowe e be go go dula
 magose a bogob golo, dintwa tša
 maswato ba be ba ba fetša
 gōna mowe di nakanene, batho ba
 be ba e re ge ba feditše go
 fola mabele a bōna ba be ba
 boya go dula ma gae a bōna,
 methene yewe le pula e be
 e ne swa gōna mowe ba re go
 ke dinakanene, methene ya khale
 ge khosi e huile, e be a the
 ya bolekwé, e be e bewa ka
~~the~~ nthone mowe go the ya
 thenego batho o be a bewa
 godima ga bo Apa go fithela
 ge the toto the bōla, ka fathe
 ga bo Apa, ge be go bewa
 di pitsana tša go a gele tša
 methi a we a kwago mowe
 the totone, methi e be a
 šomiswa go nesadipula ka o
 na, gore ge ngwaga o thena,
 ba fetole ka tše di ngwé

p. 23-25 burial of chiefs

854

K34/116

24

di thare gore dipula e dib e gōna,
 khosi e be e the bya ka
 ngwaga wa bobedi, e be mowe
 batho ba bo tšwago gore,
 ba thōme golla, le go rwala
 Meriri, ge motho a ile a bo
 riwa a kerile thogo, o be a
 le fiswa ka khoma, Meriri e
 be a rwala go fithela ge go
 thena the lemo, e be mowe
 batho ba bo tšwago gore ba
 kere meriri ya bōna, ge go
 kerwa meriri, batho ka moka
 ba be ba diya mabyalwa gore
 a iswe mo thene wa mosata,
 ge mabyalwa a iswa mosata, go
 be go thabya le di khoma,
 di nku, le dipudi. E be e ba
 mokete o mogolo wa go lla
 khosi, pula ya ma thōmo mo
 ngwagene, e be a bitšwa gore
 ke ya the llô tha khosi,
 ge pula e nele, go be go the

854

K34/116

2:5

motho yo a ka le mago pele
 ga ge go the ya ka gwa
 khwela gore go le miwe, ge
 motho a ka lema pele o
 be a fiwa mo lato gore a
 lefe ka khomo, pula ya pele
 mo ngwagene e ne mo ila o
 mogolo wa magosi gore pula ke
 ya magosi, taba yêwe e be e
 kho diswa ke ba khalabje le
 ba khekhe ba khale, bawe e
 bego ba theba moila wa
 ngwaga ge o thōma, batho
 ba khale ba be ba kholwa
 gore pula e neswa ke magosi,
 moila o mo ngwê wa ba golo
 golo ke ^{wa} Dithōo moila o wê, o tha
 tiile le methene yeno, ge
 motho a ile a gaša oti Dithōo
 go the ya kho wela ke molato
 o mogolo, magosi bare ke
 di papa legodimo di lengwa
 ka malaô wa tšona, ge

p. 25-

ditlho tabu

854

K34/116

26

go t̄ho lemyana Dithōō go letšwa
 phalafala ya go kho wela gore
 batho ba thōme go lema.
 Ge batho ba ile ba gaša
 pele ga kho welo, ba di epella
 ge di thōma go mela, go t̄ho
 ga mowe e be molato wa gore
 ba gasi, ba fiwe molato wa go
 lefa ka dikhomf. Ke molato o
 mogolo ge motho a ile a gaša
 t̄ho Dithōō pele ga kho welo ya
 magosi, methene ya khale,
 basadi ba kile ba gaša t̄ho
 Dithōō ba t̄he Thegorwana, pula
 e ile ya gana gōna, khesi
 o ile a bitša basadi gore ba
 t̄he khorōne go t̄he kiswa,
 e be e le methene ya ge
 go busa Timamogolo basadi
 ba ile ba fiwa molaō wa
 gore ba ye le banna gore
 ba fate mowe di be go
 di gasitswe gōna, ka morago

agrie

854

K34/110 27

ga mowe ba ile basadi ba
fiwa molato wa gore ba lefe
ka dikhomo le dintu, ka morago
ga mowe ba filwe molato, pula
e ile ya thōma gōna, basadi
ba we ba go gaša Dithōō pele
ga khowelo ya khosi ba ile
ba bitšwa gore ke baloi.

Gape Dithōō, ke moila le go
motho wa monna, ge a ile a
thena the ~~Rapone~~, go kwala gore
o gošoga ba pele, go ~~ma~~ maretse,
go kwala gore a le kdola ya
ba ke moka ga tha tho
thwa a beyela godimo, ke
polelo ge we e the bya go
ke basadi ba thale.

Moila o mongwe wa magosi ke
Dinthwa, ke moila wa pula ge
e le nako ya gore di rafiwe,
go rafa ba khomana ba di-
se khosini e be mowe go
tha bya go mo khosi wa gore

pulane o le a Dintwa, ge metho
 a ile a di rafa pele, o fiwa
 molato wa gore a lefiswe ka
 khomo; Dintwa ke moila o mo
 golo go magosi a Masata gago
 ka mowe metho a ka kho nago
 go di rafa pele ga ge go
 the yaka gwa kwala gore
 pulane o le a Dintwa, ge the
 methene ya bo golo golo
 metho ge a ile a bo nwa a
 rafile, o be a bo lawa ke
 magosi gore o taba gile molaō
 wa magosi, ge Dintwa di
 ra fite, go fiwa pulane ya
 magosi e be mowe mane le
 mane a the go khona gore
 a tswege theolo the gagwe
 ka taelo ya magosi a we
 a go thoma molaō o we
 wa go rafa Dintwa, go
 thoga ka magosi a pele
 le methene jeno ja le hone;

854 Malôpô K34/116

29

Dinthwa di the bya kudu ka
 moila ga gale bawe ba
 nego le bo lwe the bya
malopo, ge motho a ile a
 Ja Dinthwa mothene wa gabo
 a the a bo nwa a yaka
 mothene o ne o nego le
 motho wa malopo, a fitha a
 nwa methi, goba a tswa
 rela the tswana motho a
 e gona wa malopo, motho
 yowe ke moka o fe ke ge
 thwe, o thoma go
 ba bya ka thela e ngwe
 ge motho a e nwa methi
 mothene ge a thoma go
 tswa rela the tswana a e
 polela gore le the fe ke
 ge lwe, ke thereso lege
 e ke gone motho wa malopo
 a ka the ke a a sala a
 fe ke ge lwa. Ge motho
 wa malopo a ile a

854

K34/116

30

fe ke ge tswa go fithela
 mowe a ba bja go, go
 bitšwa ngata ya malopo
 gore e the go thusa mo
 lwe the, fela go thāma
 ka gore ga i ne go the
 pela go laolwa, ge dingata
 di ile tšare o fe ke ge
 thwe, ke mowe e tho re-
 go, ge ba bo ile e be
 mowe mo lwe the a ka
 kho nago gore a o pe lwe
 meropa ya malopo, ngata
 ge e tha go mo a lafa
 e tha le di thebele tša
 di tšiditše we e be go
 tša malopo, ngata ge e thile
 le dithebele e thāma ka
 go laōla ka tša ga gwē
 di klagara go nyata bo
 lwe the mmelene wa mo
 lwe the, le go bōna ge
 e ke e tha mo fodisa.

854

K34/116

31

Ngaka ge e la o the e
thore go be nye ba mo
lwe the, bo lwe the ke
byo bo thata mothone wa
lena, bona be nye ba
mo lwe the, ba thore
mo leke ka go mo a
lafa, ngata ka kho pelo
e thore ke tho leka,
go dumela ga ngata go
a lafyene ga mo lwe the,
e thore nga kane khogo
ya go mo leka ka yana
kapa puoi, ge dilo tse we
di le gona di thi swa
go ngata, gore ngata e
bolae e a pe ye nama
e tshela di tšidi namane
e je le mo lwe the jowe
a be go gona, ge
motho o sele le jena a
ka ja nama ye we
e tše thwe go tšidi,

854

K34/116

32

o tho the nwa ke malôpâ,
 ka baka la tšidi ye we
 e tšhe thwego mowe
 namene ya khogo goba ya
 pudi, ge le tšatši le
 ya gô dikela ngaka e
 thore ~~re~~ go benye ba
 mothe na le ka the
 nyake meropa gore re a
 pele mo ~~we~~ the a la fye
 'malopo batho ge ba e
 kwa meropa e o pya
 mowe mothe ne ba tha go
 bôna malopo, ngaka e bee
 le gôna fa the ne la
 Makhutšwi, leina la ga gwê
 e be ba erc ke
 Mamatšhi, e be le yowe
 e be go ngaka ya malopo,
 ka tšatši le le ngwê o
 be a thelwa ke batho
 go bôna ge a la fa
 mo lwe the mothe ne wa

854

K34/116

33

gabo ma le Nkupa go gobe
 go ba bya mmagwê male
 Nkupêgo, Mamatšhi, ge a
 thômile go o pa meropa
 batho ba ma thoko ba ile
 ba tša go bōna ge a
 bina, basadi ba ile ba
 mo opelela ^{Meropa,} ge a bintša
 mo lwe tše yowe Nkupêgo,
 ba be ba mo reta ka
 di kopelo tša gagwê, ge
 ngata e binnthe, mo lwe
 the o ilwe a tšo ge
 lwa gare ga le batha
 gare a bo nwe ke batho.
 Mamatšhi o be a tšwere
 Nkupêgo ka le tso-go.
 Nkupêgo o ile a e tšisa
 gore o bine, le ge e
 be a babya, Mamatšhi o
 be a mo tšo the tša
 ka gore, ta bogela godimo
 Nkupêgo o be a tše a

854

K34/116

324

khone gore a e mise
 maôto a gagwê ka ge
 a ile a bābya the
 baka the the telle. Ka
 morago ga mowe Nkupêgo
 o ile a du diswa fathê.
 Mamatšhi a thōma go bina,
 mosadi yo we o be a tselela
 le godimo, basadi ge ba
 bōna a tse-lela godimo,
 ba ile ba mo rorisa ka
~~ka~~ kopelo ya gagwê
 kopelo ya gagwê yêwe e
 bego bā mo o pelela yōna
 e re: woi-ya-wo, woi-ya-
 wo, ge ba e yalo o
 be a topa le ma gala
 a mollô a thwe jela ka
 ga none ga gagwê, a
 ma ngwê a bina godimo
 go ona, basadi bā ile
 ba bōna ma thakha,
 ge mosadi yōwe a

854
 bina ka nako o be a
 tšhabela le fokene, basadi
 ba mo ra kise, ge ba
 mo tswere ba mo thwele
 mowe go begogo du tši
 Nkupêgo, ge go thele,
 Mamatši o be a ere
 go benye ba mothe, the
 sa ne pudi ke thabe,
 ge pudi e tha byilwe e
 be di nama di tšelwa
 tšidi, gore a je le mo lwe
 the wa gagwê fela.
 Ngaka yêwe Mamatši, ge
 go the-ne khogo goba pudi
 ya gore e tha bye o be
 a gona gore a lafe mo lwe
 the, yêna mosadi yo we
 Mamatši o be a ere
 ge motho a babya e
 ne malôpô. Le di ngata
 tše di ngwê di ti isa
 gore ge motho a babya

854

K34/116

36

ke bo lwe the bja maoto
 dire ke malopo. Ba isa
 mowe phe jēne ya gore
 o feka ke ge thwe
 ka tšona Dintšwa,
 magosi bōna ba ti iswa
 ke tšona di ngaka, ge
 ngwaga o thōma batho
 ba siba Diōlo, gore ba
 the ge di rafa, methene
 ya khale ba we a be go
 ba e re ge go ra
 fjele Dintšwa ba di isa
 go fa pulane ke ba ga
 mutupa ke ba we e be
 go go the be ga bōna,
 ba be ba a gile mowe
 go be go a gile
 šikwana, khaiswi le mowe
 ba re go ke kolokotone
 go -- ba khubetswane, ke
 go ya ka thoko ya le
 beya ge metho a tho

854

K34/116

37

ga makhutšwi. Mamatšhi ge
 a ile a lafa motho ka bo
 lwe the bya malopo, o mo
 the me lela phêko mo
 mo golone, phêko e ba
 le naka la pudi, ka gare
 go tšelwa di thare le gore
 le naka le hi bye ka
 motu, mo lwe the a bo tswa
 gore a the ke a le
 khada ge a ka le
 khada e tho ba bya,
 ke polelo ye e be wa
 go ke masadi yowe e
 le go mamatšhi ke yowe
 a the bya go ke basadi
 ka kala fa yewe ba
 re go ke malopo, o be
 a gile mothe wa ga
 gwê mowe ba-re go
 ke Matnomdane, methene
 ya bo golo gola methene
 yena ga the bye mowe a
 ile go gônâ.

854

K34/116

38

Malopo ke bo lwe the fela,
 ge motho a ka ba bya ke
 bo lwe the go isa the baka
 the the telle di ngaka dire
 ke malopo e le gore ke
 ka mowe mo lwe the a o
 te le the go ke go ba
 bya ka gōma. Ngaka ka
 go rialo e thōma go the
 meleda mo lwe the diphēko
 mogolone wa mo lwe the, gore
 ke phēko e thibela ma lwe
 the a we a malopo, phēko ke
 naka la pudi ka gare
 ga lona go tšelwa di tšidi,
 ge le naka le the the
 ka ditšidi, le tibya ka
 motu, e be mowe le fiwa
 go mo lwe the, ge thena le
 thek the the khubedu leina
 la thona bare ke tatabalo.
 Le naka le a parwa
 mogolone wa motho yowe

854

K34/116

39

a a la fyi lego bo lwe the
 bya malopo. Ngaka e bitša.
 motho yowe gore ke le
 thosana la yōna. o bo tšwa
 le gore a the ke a la
 tha le naka le we a
 filwe go lona, o tši biswa
 gore go o ka la tha le
 naka o the babya. ka
 nete ge motho a ile a la tha
 phêko ngaka e ya khona
 gore e thinyê di thare tša yōna
 gore motho a thelwê ke bo lwe
 the bya gagwê, e le ka
 matetê a we a di ya go
 ke yōna ngaka. Ge ~~ta~~ bo
 lwe the e le ba ba ntši,
 ngaka e ya khona gore ere
 go bōna, ba e thuse ka di tšwan
 tša bōna, ge e le lethabula
 ba e topela mokhopo gore ba
 mafe o na, taba yowe ya
 malopo e fo kotsa ba dumedu

854

K34/116

40

ka go bane ge ngaka e ka
 hwetsa ba we e ba thusa go
 ge ba ile ba bya e re ke
 mathosana a yona le ge
 ngwana a ile a la fya ke
 ngaka e re ke ba lwe the
 ba gagwê, Modumedi o botšwa
 gore a e thusa ka mowe a
 be nego gore ngwana wa
 gagwê o hwetsane thuse go
 ngwanene wa gagwê. [Ngaka
 e ngwê e e the bya go
 kudu ke Mkhadi monna wa
 gagwê e be e le Tjankiriri
 Tjankiriri o be a tšere
 mosadi wa gagwê wa ngaka
 e be e le ngaka wa go
 theba go a lafa malopo.
 Basadi kamoka ba motheba
 o bina malopo bosego motho
 yowe a so kolo gago a
 the ya ka a thena thekolo
 o pha kisa go the gda

854

K34/116

41

bo dumedi ka baka lewe
la bo lwe the byo we bya
malopo. Ngaka ge ile ya kwa
gore modumedi wa gore o
ya babya e ya khona gore
e mo those theosone e le
ka mowe a bo nago gore
o go le thewe ke bo lwe the
kudu ge e e mothe jowe
a ile go a so kologa a the
yaka a thena the kolo.
Ngaka e tšheša batho ka gore
one malopo. ge ngaka ile ja
a lafa modumedi ka gore
o ne malopo, ke mothe mothe
jowe the gela bo dumedi.
Batho le bōna ge ba ile
ba kwa taba jowe ja
modumedi ba the pela ba
mothega mowe ba dulago
gōna. Gore o ne malopo
ke mowe le ntšū la modimo
le the ja li je go ka gōm.

854

K34/116

421

ke mowe go bo ntšago pojela
 morago ka batho bawe ba
 sekolo gago e le ka go tsepa
 motho, e the ka go tsepa modimo
 bo ntši bya batho bawe
 ba the ya kago ba thena
 the kolo ka go hwetša ke letšo
 ya thuto. Thuto ke thela e e
 tiilego bo damedini, bo ntši
 bya batho ga ba rate ge
 metho a thena the kolo e le
 wa mosadi. Thuto go e bo e
 ka thena bathone baba
 sadi e be e ka ba bontša
 thumela gore ba khone go
 kho thelela gare ga mabo
 thata a malwethe a we
 ba re go ke malopo. Moila
 ke thela e ngwé ya go
 thepa go dumela ga motho
 ka baka la thela ya
 go thoka theoso le ge
 motho a ile a dumela.
 end malopi

854

Marula, moila ^{K34/116} wa ~

43

Moila o mo ngwê ke wa Marula
 Marula ke moila wa batho kamoka,
 ge go thômile lethabula motso ga a
 tswanda gore a jê marula, ge esu
 qua le miwa, batho ba ka babya,
 Marula a fiwa ngwana wa pele
 gore go jê yena pele, ka morago
 ga ge go jêle ngwana wa pele,
 go ja moratho wa gagwê ba ja
 ka go thuthamana ga bôna.
 Marula a jêwa ka tsidi yewe
 batho ba e fiwaga ke dingaka,
 ge motso a ile a ja lerula a the
 ja loma o fetege tsa ba
 ba ngwê, go fithela ge ba ka
 babya ba baha la yowe a jê
 lego lerula a the ja bônwa,
 go loma marula ke molaô wa
 ba golo golo, e the gore go
 thôme batho ba we ba khale,
 le methene yêno go the byalo,
 batho ba the phela ka go loma
 marula ka ngwaga o mo ngwê

854

K34/116

44

le o mongwê go phelwa ka go lîma,
 kudu batho bawo e kego ba
 ne le malopo. Bana ba the meletwa
 dithapô tša marula megolone
 gore ba theke ba fêke gelwa
 phêko ke thibela phêke gela,
 phêko yewe e thebya kudu ke
 ba khokolo ba e thoko mela ge
 go thena lethabula, ke phêko e
 kholo ngwaga o mongwê le o mong-
 wê go phaswa diphêko lapene,
 phêko e phaswa ke motho wa
 khadi lapene, lapa la khadi ke
 mowe bana ba motho kamoka
 ba khoba kanago gôna gore
 ba lîme gôna. Ge go ilwe gwa
 theke gwa phaswa phêko bana
 ba motho kamoka ba fêke
 gelwa, khadi ke mosadi wa
 pele ka the tswalo tha bôna,
 ge bale lapene lefe le
 lefe, ge e le gare ga le
 thabula moita o mongwê ke

854

K34/116

45

wa mabêlê moila wa mabêlê
 ke a leôtsa khadi ge e le
 le lethabula, e thōma gore e
 betšc bawe e ba phase tšago
 gore baefe mabêlê gore a the
 a diwe mapato a go phasa
 diphêko tša ngwaga ofe le
 e fe, mapato ge go longwa a
 tšhelwa fatho mowe go longwa
 ge gōna, diphêko diphaswa ka
 ngwaga o mongwê le o mongwê
 ge go the yaka gwa phaswa
 bana ba mofhe ba fekegelwa.
 Ge ba ile ba lebala go phasa
 batho ba fekegelwa ka ona.
 mabêlê a wa a jêlwe go ba
 the yaka ba lemisa batho.
 Moila o mongwê ke Motšakwane.
 Motšakwane ke dikenywa tša
 mathōmo a ngwaga ofe le
 e fe, fela methene jeno
 ga se batho ba bantši ba
 we ba the phela go ka go

854

K34/116

46

lôma, moila yewe ya batala,
 moila o fako tšitswe ke bodlmedi
 go tha lôma di khosi, le tšona
 dingaka. Gore Timamogolo a hwile,
~~Masodi~~ go ilwe gwa bewa
 Masodi, ge a ditsi the tulone
 tha ba gosi, o ile a hwelwa
 ke ngwana. Masodi o ile a
 tšhaba gore e be yona khosi
 a go pela gore batho ba
 mmala jethe ngwana yowe e
 bego a hwile. Batho ba ile
 ba leka gore a tsware the
 tulo fela o ile yena a gana,
 a re lemmpa jethe ngwana
 le Ana le ka mmpolaya, go
 bile byalo le le hono a ka
 a dumela Masodi o ile a
 a thoga a ya godula khwiti-
 ni ya Malobe ke mowe a
 gile go gona, ke ka thoko
 ya mowe bo dikela tsati bya
 thaba ya Lekhane.

ends section

854

new section K34/116
 list of some Ndebe now with Mamets'a 47

Tše ke ditaba tša mokhekolo Masabe
 moroto wa gagwê ke melau bana ba
 pudiya go tswala mafatha mara gela
 têne, go re bolla molobe e be e le
 Meêta e be e le ngwana Mothala
 Re bôlo the Tading re bôlo tsitšwe
 ke Malebe; Malebe e be e le morwa
 Mothala, e be e le yowe a tswala
 go ke Kotswana, o be a e kwa
 Thelelo, Malebe e be a the gile
 Thelelo ka go tšhaba, a tha a
 aga Makhutšwi. Masabe ke waga
 Morema, morema o be a tswalwa
 ke Motho. Motho e be e le Letêbele
 Motho o be a e kwa a tšhaba
 Balobedu, a tšhaba maswatse,
 o be a pathilwe ke mapono. E
 be e le Mokone, ke rena bakone,
 o the bône naka tša pudi go
 bata gana bo lwane bo gôna
 mo dinakene, rebe re a gile
 Mamagokubye. Mamagokubye ke thaba
 e mola khaiswi le thaba ya lewa

854

K34/116

48

Le magodi, khaiswi le mowe go a gile
 go khosi Mamotje nokene ya Lepelle,
 mowe Mamagokubye, reile ra pathwa
 ke mapono gōna. Ge re e t̄ha
 go aga Makhutšwi, rebe ra kwa
 rele Thabine. Thabine rebe ra
 pathwa ke mo t̄shabo wa ga ba
 Makhoba, e le yona nako yewe
 nagine ya ba Makhutšwi gobe
 go busa khosi Timamogola Thabine
 mowe gobe go a gile Makhoba.
 Bakhaga ba ile bare tso gela
 bo gale mowe ra go bōna gore
 ga gōna khutšo, lerena bakone ke
 mowe ra go fallela nagine ya
 Tading, go ya go aga gōna.
 Re ile ra rakwa ke leburu ra
 ya Marotene ga baga Thekhukhune
 rebe raja ka go t̄shaba, gore
 re buswa ke leburu, Ntwa ya
 thōma nagine ya ga Mafēfē,
 e be ntwa e le ya Ngwanamohuba
 yowe a go t̄shabela ga bakhaga.

854

K34/116

49

Gore bakhaga ba mothuse, ge a
 thene bokhaga, ba ile ba bōna
 gore go thata file, bakhaga ba
 ile ba the ntšha maburu ka
 gare ga bōna. Maburu ba ile
 ba thena ka gare ga kērēkē
 ba tswere dithunya ba thōma
 go thunya bale ka gare ga
 kērēkē. Ge re e kwa bawe ba
 go phona mowe ntwene, ke bo
 Notho, le bo magōma, lebo Marale.
 Bo ntši bja batho ba ile ba
 fetšwa ke maburu, batho ba be
 ba the ya lemoga gore ba
 thunywa ke maburu, ke mowe
 gwa go fela le šaba laba
 Makhutšwi, ba ile ba bōna
 gore ba fela ba thōma go
 tšhaba, ba sethe ba bōne
 melomo ya dithunya tše we e
 bego dinya rethe mowe
 mafaseterene a kērēkē, ke
 mowe ba go thōma go tšhaba

854

K34/116

50

Masabe, le bagabo ba ile ba
 thoga ga Thekhukhune ba bona
 gore baga Thekhukhune ba ba thorisane,
 ba ile batha go aga gape go
 ba Makhutšwi, le hono the lemone
 the nguaga wa 1950. ba a gile
 Lekau, khaiswi le mone go bego
 baga moraba, go motho a feta
 ga baga moraba, o thena mone
 go a gilego baga Rakhwale.
 Lekau, ke khwitš e libele go
 ya thoko ya leboya, go feta
 mone ke go thena nokene
 ya Thegnai, Thegnai yona e
 tšhela noka ya Makhutšwi,
 yewe e elaga e libile thoko
 ya goya bo thabela tšatši.
 Makhutšwi e feta khaiswi
 le thaba ya lephatši, mone
 e bego e le thebo the
 go tšhabela mapone gona
 methene ya pele le go
 tšhabi se tša dikhoma gona.

ends 47-50

854

new

K34/116

51

Tše ditaba ke tša mokhekolo
 Masodi moroto wa gagwā ke Matabelē
 Mothena ya khale go khosi e tša
 ntša peu, gobe go ronwa bana
 ba ba nyana, babe ba bitšwa e le
 ba ba ntši gore baye go lēma
 Moōta wa khosi, ba be ba e ba
 le molobe wa bāna yowe e tšoga
 goba khosi ya bāna go go
 lenwa Moōta ba be ba gaša
 peu, pula e esu ya thōma gāna,
 ba be ba gaša peu tšhemone
 ya khosi, tšhema jowe e be e le
 ka Thegorwana, banenyana ba e
 thōme ka go lēma le tšatši ka-
 moka, go le tšatši le dikela
 ba thōme go gabelala, bayē
 gae, ba e ya mothene wa khosi
 go bega gore re lēmile, Moōta.
 Moōta o be o lenwa ka ngwaga
 o mongwē le o mongwē, e le
 gore ke gāna batho ba tšo
 go go bulwelwa gore yo

854

K34/116

52

mongwê le yô mongwê a thōme
 go lêma ya ga gwê tšhema.
 Banenyana gobe go e ya
 bawe ba thōmago go kwa
 matswele, pula ge e thōma
 gōna, e be e hwetša gore
 Mabêlê a ga šitšwe mowe
 Moōtene wa khosi, methene ya
 le hono moōta go lêma batho
 ka dipholo tša bōna, e le ba
 ba ntši, bawe ba buswago
 ke khosi ya bōna. Ge motho
 a ile a gana go ya go
 lêma o ntšišwa puđi, goba a
 ntše khomo, ka taêlo ya khosi.
 Ge go lenwilwe mowe tšhemone
 basadi le bōna ba thibiswa gore
 bayê go e thagola moōta owe
 na mosadi wa khosi. Ge basadi
 ba ile go thwa ba thagola,
 go apewa dijô gōna mowe
 Moōtene, dipuđi di a thabya,
 go leboga ka mowe basadi

854

K34/116

53

ba thwelego ba thagola ka
 gōna. Moōta wa khosi, methene
 ya le hono o lengwa mowe
 ba rego ke Lorraine, ke wa
 mosadi yo mogolo wa khosi,
 mabēlē a gōna ba tha tša
 le Thelo ge ba e ya go
 gašakapu ya gōna, methene
 ya pele, le bōna banenyana
 ba be ba e theda nagine
 ge ba e ya go lēma moōta.
 Methene yēno go thibelwa
 ke gore, batho ba gana
 gore bana ba bōna ba e
 thede nagine, moōta o lengwa
 ke bōwe ba yago go bolla,
 go tšē baya kōpyanene; kōpyane
 ke molaō wa thago ya ba
 tala, gore khosi o tswa nethe
 gore a bolotše kōma ya
 bale, batho ka baka la
 go bōna thuto ba gana
 go dira byalo ka batala.

end of l.

854

hu mbon K34/116

54

Masodi, ke mokhekolo wa ka
 bogosini yowe a bego e le
 yêna yowe a the bago go
 direla bogosi, ma naka a
 dipula gobe gole yêna yowe
 a the bago ka mefuta-futa
 ya ona, methene • jeno
 o a a tšhaba ka go theba
 gore pula ke yôna e fe
 tši tšc go le šaba, ge
 motho a ile a theke a
 lemoga ka mowe go kwa
 ge phefa, ge a e ya go a
 tswa rela o a bwa, ba
 ntši tšya batho ba hwile
 ka go tšhelwa ke tšidi yowe
 ya dipula. pula ya ba
 Makhutšni e neswa ka ma
 naka a we a bego a
 bewa di thabene, fela
 methene jêno a llolewe ke
 diphêthi le ditšhelwê ale
 gôna mowe dithabene.

854

K34/116

55

Ma naka a dipula a be a
 bewa fathe ga thaba yewe
 ba rego ke Seletlou. Ke
 thaba e kholo e khaiswi le
 thaba ya Magokolo. Ke mowe
 go bego go bewa le
 ma naka a Diphefo, Difako,
 le ma naka a go thibela
 ge go e the Madimo, gore
 pula e khone gona ka
 tswando. A be a thebja
 ka Mogato ya ona. Ge
 pula e na, thosi e be e
 khona gore e a ge letse
 ma rothi, gore e bone gore
 go buthwê e se Mogato o
 we pula e na go ka o
 na, ge ile ya bona gore
 go buthwê mogato wa go
 the loka, motho o be a
 ronwa gore a ye go
 u thiba, ka go theba
 gore ga o ya loka.

854

K34/116

56

E ne e le gore a thebe
 gore pula e e nago ke ya
 o fe Mogako, mmudi wa ma naka
 a dipula, o be a le moswa
 gore a thebe me futa jewe
 ya ma naka a we a bego
 a le gōna mowe thabene,
 mowe thelethou, batha ~~ba makhutšwi~~
 ba makhutšwi go ba thōma
 go thena le fathene la
 Makhutšwi, ba le ba hwetša
 e le thaba jewe e bego
 e ne Dithou. Dithou e be e
 le tše dintši gōna mowe
 thabene, tše dingwē dilwetša
 bo lawa ke batha me futa
 ye mengwē ya Dithou di ile
 tša tshaba, e me futa ye
 mengwe ya dibhōfōlo tše
 e bego di thesja ke ya
 Dikhōkone, Dithōthwa, Dikamela,
 le di phalafala, ~~ma~~ naka
 a we a tšona ke a we a

854

K34/116

57

bego a tšelwa dipula, le
 dipheko. E be e le ma naka
 a we a go hwetšwa e le a
 ma bothe, gare a tšhele
 ditšhane ka gare ga o na.
 Thāba ya Thelethou, e ba
 petšhwe le thāba yewe ba
 rego ke Mamabala e ka
 thōko ya goya bo dikela,
 le yona e be e le thebo,
 tha go tšhabela go yona
 Maswatsa a we a go tha
 methane ya khale, thabane
 yewe ya Mamabala, e be
 go tšhabela batho bawe
 e bego ba a gile mowe
 Phokene, bawe e bego e
 le ba ga Nkwana, fela
 bōna ba be ba thea
 thebe go nesa ga pula.
 Pula e be ba e hwetša
 go bawe ba makhutšni
 bawe e bego ba le mowe

854 *Surat kiy* K34/116 58

Thegorwana bawe e bego
 gwere ge o ka o mana
 le motho wa bōna, ba go
 phose ka molwa o dutii,
 o thōme go thabja ke madi,
 e be motho o hwa a eme
 ka me phoso jewe ya bōna,
 e le gore, ke mephoso je
 we e bego ba e tšhela
 mowe ma nakene a we
 a Dithou. Khosi Timamogolo
 o be a khona gore a
 fetoge kōta, kapa le Para,
 la Tšipi, kapa mothare, ge
 a bōna gore o ja go
 thakana le batho mowe
 thidene, ge le mo fitile,
 o tho mana a le ka
 mowe a bego a e ja
 gōna. Mokhalabje jowe Timamogolo
 o be a thaba batho kamoka.
 Ge batho ba ēya mowe a be
 go a dula gōna, ba be ba

854

K34/116 59

kwatama fathe ka ma tolo,
 ba thōme go phuphutha ka magosi.
 E be mowe ba monago, le go
 balabola le yēna. E be mowe
 ba mo fago dilo tše we ba
 thile go le tšona, ka ge
 dikhosi tša khale di be di
 bānwa ka thelo, pudi, go ba
 khomo. Gape khosi tša khale
 ge motho a thabile khomo, o
 be a isa le thakori, e le
 the bego tha go bega
 khosi, ge the bego the the
 yaka tha iswa motho o be
 a ntša khomo e e phela go
 ka ka pella e be e le
 molaō wa magosi a khale.
 the bego go iswa gōna
 mowe go tha bilwe go ka
 lerumo. E be e le molaō
 wa batho kamoka ba the
 lete bawe ba bego ba
 baswa ke khosi ya bōna.

ends

854

K34/116

61

Melau, o kile a tšia maru-
 khwê a monna wa gagwê
 a a kwara a tha gae
 ga mokhekolo yowe Mathwane
 a fitša a thōma go mološa,
 e be e le ka nako tša
 bosego, a botša Mathwane
 gore, ke phiri ma lwe the
 ke le tšatši Mathwane o ile
 a thena ka nthone ya
 gagwê a go pola gore
 o the thwê ke moêne, yowe
 a ile go a re ke phiri
 ma lwe thwê ke le tšatši,
 o be a e re ke kwa
 Magakala, Mathwane o ile
 a mo a lela magogo mowe
 nthone ya gagwê ge a
 fe ditše go mo a lela, o
 ile a thōma go bitša moêne
 yowe a bego a e re o
 kwa Magakala, leina la
 gagwê e be e le

854

K34/116

62

Makwailane, ge bale mowe
nthone yewe a bego a mo
a lethe magogo, a makala
ge a bōna moēne na gagw
e e lego Makwailane, yowe
a mo the bago, ge bale
mowe nthone mokhekolo Makwaila-
ne a thōma go mo thega,
Mathwane a thōma go the
bega gore moēne wa gagw
o rene a mo thega, e bile
mowe batho ba mothe
kamoka ba go thōma go
thega mokhekolo yowe
Mathwane mokhekolo yowe
Makwailane e be gwa ba
taba ya go ba ma katša
ge a kwere marukwe a
menna wa gagwê, jēna
o be a e re kebe ke
re le tho ntheba naa?
Makwailane e be e le
mokhekolo wa mesnasa,

bana ba mothe ba ile
 ba makala ge makwailane
 a kwêre marukwê a monna
 wa gagwê bana ba ile
 ba mo thega ba mosase
 tša le ka dimpya ge a
 ba thegela ge a kitima e
 be e ke ke mokhalabje
 taba jowe ya mokhekolo jowe
 e ile ba tšoga be e
 thega le go go thele.

Gape mokhekolo jowe e be e
 le the tha lfi gare ga
 thaka tša gagwê, o be a
 e ne ma fole fole bjalo ka
 motho wa monna. Meswasa
 ya gagwê ka nako a be
 eswa bisa le banna ka
 gore o be a ka bitša
 motho wa monna gore tha
 o nkethele, ge monna a
 ile, a mo siye a tšhabe
 a bo je ka gae.

llw

ends. 60-63

854 64-78

K34/116

64

Tše ditaba ke tša mokhalabje

Mohlaba wa ga mādike moroto wa
gagnē ke Makhau re, bolotši tšwe ke
Masekane, re bole the Thegarwana
Masekane e the yēna lesogana
Masekane o the busa kamolao
wa the thogo the bo-golo-golo,
o be e re ge moloi a ile a
loya motho, ba be ba bega
go yēna, yēna o be a e re
batho ba ye moreunigo nyaka
moloi ka moreu, ge moloi a ile
a tswarwa ke moreu wa dingaka
motho o be a boswa khorōne
ya gagnē, moloi o be a the
ngwa naforane a ga gnē gore
mane a mane a fete a mo
tswela ka mare, le gore a
khithwē ka le tswela ka mo
rage ga mawe o be a fhiswa
go māsole a ga gwē go fi
thela ge moloi a bo lawa ka
molamo wa Pethwa, ge a hwile

854

K34/116 65

o be a beswa ka ma si/
melo a we a bego a be
rekwa ke ma sole a khosi
le motho ge a ile a utswa
o be a thiswa khorone le
yena a ba polwē ka
ma simelo a tha phela, mollō
o be o ti-ye le lwa ka
dikōta tše dikhōlo gore o
gole, motho ~~wa~~ le hodu yena
o be a kwa piswa a tha
phela, le ge a lla gobe go
tha hole thelo, go fithela ge
a e hwa ka go kwa piswa
ka o na mollō. Ge a hwile,
o be a perawa ka o na
mollō ge a bukile o be
a tšiwā go iswa go khosi
gore e fetole dithāre ka
nana, tše we di thogo
šumiswa ke khosi gore e
beye diphēko tšewe di thogo
tšelwa gare ga ma naka

854

K34/118

66

a Dithou, gore e be tša
go nesa pula ka tšona.
Methene yewe ga be go
the a kwale baloi le mahodu
byalo ka methene ya le
hono, ka go tšhaba gore
lehodu goba moloji ba be
ba bolawa ka leho le the
thogo. Boloi bo thile bya
thōma go tša gare ga
batšo ba makhutšwi gore
go thena makhona, makhona
ba ile ba thōma gore
ba ga nše gore go le
mothō ya le moloji le mmona
ka ene, e bile khane
e kholo go fithela ge
makhona ba be ya molaš
wa go ganela dikhosi gore
moloji ga a gōna, go bane
ga le thebe thela yewe
le kho disa go ka gōna.
Go thoga ge makhona

854

K34/118

67

ba e me lethe boloi le
go thibela gore le the tha
balaya ma hodu, baloi le
mahodu ba ile ba ba
le matha go kwela pele
le go loya batho. Methene
ya ge go busa khosi
Timamogolo go be go le
tšwa phalafala ya go khwele
gore masoboro ba je go
bela. le gore ba je go
gola Maethwa a go isa
go khosi Timamogolo, go gola
Maethwa go be go e ja
le mathumasha, ba be ba
a go le tšatsi kamoka ga
lonā, ba be ba e ja
gae ge le tšatsi le e ja
go dikela, ge ba thena
gae ga khosi Timamogolo ba
be ba thōma go phuputha
ka magofi ba kwata
mile fathe ka dikhuru, ge

854

K34/116

68

ba phuphutha ba be ba
 phuphutha ge fithela ge ba
 e rei: batsha. E be mowe
 ba thomago gore baje
 ma gae ga ga bo bona
 Maethwa a be a ga dikwa
 ke mo hamagadi wa khosi,
 gore khosi e sebe Bouswa
 ka o na. Maethwa, e be
 e le a ge loba/ khosi
 ka o na, khosi timamagolo
 o be a kwana le gore
 a sebe Bouswa ka o na
 Maethwa. Maethwa a be
 a galwa thabene ya
 Phutha le thabene ya
 Sarêne, ke mowe a be go
 a galwa gona. Ge le -
 soboro goba Lethumasa. thejya
 o be a ntšiswa khomo
 goba a lefe ka dipudi.
 Methene jeno ga ge
 thana melaō jêwe ja

854

K34/116

69

gore Mašoboro goba Matuma
 ša ba gore Maêthwa
 ge ba e ja go bolla.
 Maêthwa ke mo futa o mo
 ngwê wa ditiê diba gôna
 ge ê le gawe ga thelemo.
 Ge ê le Lethabula, Maêthwa
 a thama go the kepela
 fatha, ge a feditšê go
 epela mata a o nâ a
 a hwa. Maêthwa a byalo
 ka tšie je ba re go ke
 Thegongwane fela Thegongwane
 ke the the kipana, le go
 tha, the a tisa go tha
 ge le Lethabula, the kile
 tha ba gona ka Thelemo
 tha ngwaga na 1928, e be
 e nako ya ge batho
 ba fela mabêlé. E the
 go thoga ka thona Thelemo
 the we e su tha ka
 the bo ya, thile tha golwa

854

K34/116

70

ke batho, ba ile ba the
 ke batho le moga ge
 the the ne gore the tho
 ba thi nyetsa mabete
 a we o bego ba atshe
 the masalene a bona
 Batho ba ile ba khanela
 ge ba bona thegongwane
 ba be ba go pola gore
 ba bone ~~mashebo~~ wa
 go šeba mauswa a bona,
 ge batho ba go the
 thegongwane ba tha tsitše
 masaka a bona ba bona
 e le gore byalo the ba
 thi nyetsa mabete a bona,
 ke mowe ba go thoma
 go lla ka ge ba bona
 gore the kokona mabete a
 bona, ba ile ba go pola
 gore the tho feta, thona
 ga thaka tha feta the ile
 tha šalokha ngwaga the le

804

K34/116

71

gōna. The ile t̄ha jēla
 mabēlē a le metutunit̄
 e bile mowe batho ba
 go kwela mabēlē a bāna
 bo t̄hoko, gape e be ere
 ge e le mothegare t̄he
 be t̄he fofela godimo go
 le t̄šat̄ši le ja ga dikela
 e be mowe t̄he bo ja
 go go dula fatho, benje
 ba maseme ke ge
 ka lona le baka lewe
 ba e t̄hela mowe e be
 go ba ro be t̄he gōna
 mabēlē a bāna, e be
 ba e t̄hela ge e le
 mothegare, ge e le mothegare
 le t̄šat̄ši le be le vetela
 ba ba ngwē batho ba ile
 ba ilela go Khosi Timamogolo
 gore a t̄he t̄hose t̄he
 t̄re jēla mabēlē, ba ile
 baya gae gaga gwē

854

K34/116

72

ba be fethwē gore kene
 o the ya those Thegongwane
 ba be ba mmotša le
 gore, ge o the th ya the
 those re ka the tha go
 diela thelo go bane o
 thogela Thegongwane the
 re jela mabéle a bana
 ba rena, ba ba ngwé
 batho ba be ba gepela
 le gore ba mothogele, go
 e le dikhomo le dipudi
 diile tša hwa ka go thoka
 byane byo we e bego e
 ke di ka bo ja, batho
 ba ile ba khudu gela
 Mowe ba vege ke Maripelene
 gore dikhomo di hwetše
 byane gōna, e be ba
 bana ge dikhomo di
 e hwa ka go the jē
 thelo, batho ba ile ba
 fetša ngwaga bale

854

K34/116

73

gōna mowe Maripelene
 le methape ya bona
 ya dipudi le dikhoma.
 Mabēlē go ile gwa phona
 bawe e bego ba fedi
 tše go fola a le mathone
 bawe e bego ba tha
 fola le go rōba, ga baka
 ba hwē tša theō, the ile
 tha ba lo bisa a le
 gōna mowe mašalene.
 E rile ge Thegongwane
 the fitile gaba mowe
 batho ba kwa nago le
 khosi ya bona le bawe
 ba gōya mevatene mowe
 Maripelene, ba ile ba
 boya gae le methape
 ya bona ya dikhomo
 le dipudi ka ge ba
 be ba bona byane
 e le gore bo sethe
 bo metho ke mowe batho

854

K34/116

74

ba ile go ba bōna
 gore gonc^o bo ka one.
 Mohiaba o bolela bo lwetše
 bya Basadi, ge mosadi a ile
 a phuma mpa goba a thapa
 a bōne khwedi, batho ba khale
 ba be ba the byalo ka
 bana ba baswa ge mosadi
 a ile a fiwa mpa ke lesogana
 goba monna, ba be ba the
 ya phumi mpa ya gagwe
 ka go mofa dithare ba be ba
 mo thogela go fithela ge a
 thusega, ba methene yēno
 ga seba ba ntši ba bōna
 bawe ba ba the ge lago gore
 ba the ba thusege kudu ge
 mpa e ile ya ba go motho
 wa kharebe, ba tswādi ba
 ngwana ke bōna ba di ra
 go phošo ge ba bōna ge
 ngwana a ene mpa baya
 go dingaka gore di bafe

854

K34/116

75

diithare gore ba fya^á fya^š
 mpa e the e nyane gore
 ya the thebe^š ke batho
 taba yewe, ke kotse e kholo
 mo mothone, batho ba banna
 ba fets^šwa ke taba yewe
 ya go phuma di mpa. Ge mpa
 e ilwe ya phumiwa menna
 ge a ile a the^šnda mothone
 yo mo byato ka go mo ethola
 motho yewe ke mota a ana
 bo phelo motho wa go the^šnda
 mosadini wa go phuma ge a
 thebe gore o kile a phuma mpa
 a e polele, o fo homola go
 fithola ge le šaba le e hwa
 ka go e thola le yena,
 o tsware banna ka madi a
 we a ile go a a phuma ge
 a bile le mpa, mosadi
 yowe a kile go a phuma mpa
 ka go nwa diithare o fets^ša

854

K34/116

76

le šaba ka madi a we a
 ga gwe, motho wa monna o
 sitwa le go e polela go
 fithela ge a e hwa. Ngaka
 ya go khona go alafa bo
 lwetthe bya go phuma mpa
 ka nako e ngwe ga e
 khone thelo, le ge ngaka
 e ka thusa motho o the the
 pela mengwaga e the me
 kae, e be motho o thenwa
 ke bo lwetthe bya the khuba
 e be ke mowe a thogo
 go le hwela. Ga gona ngaka
 ya go phedisa motho go a ile
 a thena mosadini wa go
 phuma mpa. E fela ke kotse
 go rena batho ba banna,
 go bane mosadi a phume
 mpa le hono khwedini je e
 la tela go mosadi o ja
 nokene a thape a be

854

K34/116

77

byalo ka kharebe banna
 ba thōme go moduma le
 ga mokho pela gore re ja
 monyaka ka go moethela
 mosadi ga a gane ofo
 dumetsa banna kamoka go
 wela godimo ga ga gwē.
 Iye ngwē kotse ke ya ge
 mosadi a bone khwedi,
 yaba o ga thana le motho
 wa monna ge motho wa monna
 a khopela motho wa go bona
 khwedi a tho lose gore ke
 bone khwedi ofo homela
 go fitlha ge a tho kutha
 banna yowe a ka mo khopela
 go. mokhekolo yo mongwē o
 thalosa ka gore batho ba
 khale ba be ba thena
 mekhwa o we e be go gōna
 methene yēna. Molato ke gore
 ba e thekisa ka dichalētē.

854

K34/116

78

Kharebe ge e bane gore
 lesogana le ne mohola le
 gore a ka the pela a botša
 ba hwexwa ba gagwē
 gore mosadi goba kharebe
 jala ore o ne bo lwetho
 ke mowe ba thogo botša
 motho thereso, methene ya
 khale ge mosadi a ile a
 kutha monna o be a botšwa
 gore a mo alafe, ge motho
 a ile a hwa le yena o
 be a bolawa ka molaō wa
 dikhosi, banna ba be ba
 phela mengwaga e me telle.
 Go the gela mowe ke/ge go
 the ne makhowa, ka mo rago
 ga mowe melaō ya magosi
 e ile ya thāma go ya
 fatho, le go the tho ko melwe
 batho le ma gosi ba ile
 ba tho gela melaō ya bōna.

endo Mohlaba 64-78

854

New

K34/116

79

Tše ditaba ke tša mokhekolo
Maléhô moroto wa gagwê ke
Makhau re bolo the Thegorwana.
Ge re bola molobe e be e le
Masodi, e be e le morodi na
Thetagwa the Kephatsi, o ile a hwa
mowe ba rego ke Maletšhutšhu.
Maletšhutšhu ke khaiswi le mowe
ba rego ke Tsotamethi, o ile a
hwa ka the lëmo the ngwaga
wa 1949. ka morago gage jowe
ba rego ke Khudu a be ile
the tulone the bogosi. Thetagwa
e be e le mokhalabje ya
mogolo the rone ya ba Makhutšwi.
Maléhô o tswalwa ke Mogokolodi,
Mogokolodi o tswalwa ke Madikwele
yena ga go the bege gore
o be a tswala ke mane! Maléhô
o tšerwe ke Pharuma. Pharuma
e be e le morwa Diose na
ga moagi jowe na go thunywa

ka the thunya a le godimo
 ga Pêrê ka ntwā ya bakhaga.
 Diose, o be legwa ke mokhalabje
 Matsāwela; molapo e thatša.
 Matsāwela go kwala ka kudu gore
 ke yowe a bego e le mothibi
 wa di fate tša Phêfo gore pula
 e ne; le gore ge le tšatsi
 e le le legale, a bōne gore
 pula e neswe, o be a the pela
 a na mothe Pêrê, o be a the
 pela go fita le Phalaborwa le
 ga Mametje. a be a the pela
 a khobeleda di lôba tša khosi.
 Go bame a bego ba sitwa gore
 ba the go limamogela, o be a
 gile khatswi le mothe wa ba
 mesata. Pharuma ngwana wa
 gagwê ke Motsakwê leina go be
 go tumile la sara, o be a
 tšerwe ke laga Ramaila,
 ba a gile be khaga ke

854

K34/116 81

Mowe mosata wa bōna o be
 go gōna, monna wa sara
 leina la gagwē ke Philimon
 mmagwe ke Mmatšie ke waga
 Rakhwale ba a gile mothe
 Na bōna fathe ga thaba ya
 Lekhane, mowe go bego go a
 gile le khowa e be e le
 Matšetši, ba ga Rakhwale ba a
 gile mowe ba rego ke Pitšene,
 mowe go bego go a gile
 mekhalabje Mamotseetša. Malêhâ
 yēna ke waga Mabine, o be
 a gile nokene ya salate.
 Ba ba ba dutši le matšhakane
 a we a go tha ba e kwa
 Išhakane khaiswi le Pothokisi,
 go kwala gore ba ile ba
 thoga ga ga bo bōna ka
 go tšaba ntwā, ba be ba
 ka bogosi le khosi yowe e
 bego e le šelobane.

854

K34/116

82,

Maléhō methene ya le hono
 o a gile mowe ba rego ke
 Ballooné, o a gile molwanenc
 wa naga ya ba Ballooné le
 ba makhutšwi ka thoko ya
 go ya bo dikela bya thaba
 ya Lekhane. Maléhō o bata
 gane le baga shai, bawe
 ba go thoga ka Thegorwana
 ba a aga gōna mowe
 ba rego ke Lekhešene.
 Maléhō o be a dutši mowe
 go bego go a gile Theapana,
 e be e le ngaka, o ile a
 thoka gōna mowe. Maléhō methe-
 ne yēno o the gōna mowe,
 o boleda ka ditaba tša baloi
 ba we e bego ba thepela
 ka tšhwene gōna mowe thaben
 e ya makhwara batho ba
 makhutšwi ge ba e tha
 go aga go kwala gore,

ba thile ba hwets'a le khwa-
 ra go be go the a mele
 byane goba methare, go
 kwala gore baloi ba be
 ba rutana gona boloi go
 thile gwa thoma go mela
 methare ka morago ga mo
 go thile batho ba ga thek'ororō.
 Bo ntši bya methare ke
 Mēbōla le merotha, e hwets'wa
 ka bo thalo gona mowe go
 bego lekhuara, go tumile
 kuat' ka baloi bawe e bego
 ba rutana dithuri gona.
 Tshwene e ba e bonwa
 lege e le methegare, le
 diphiri, le Dithwane le
 Ditshētshē, di batana tšewe
 go kwala gore batho ba be
 baloya ka tšona, methene je-
 we ya khale, methene
 yēnō ga di tha bonwa.

854

K34/116

84

Bjalo ka methene ya bo
 golo golo, go kwala gore
 di hwile le benye batsena,
 ga ntši benyē ba tala gore
 dibe dibonwa ke batho ba
 go tshoma diphōfōla, go be
 go ene motshomi leina
 la gagwē e be e le
 semaname, ~~ka tsatsi~~ le lengwē
 bare o ile a ya go tshoma
 gōna mowe lekhwarene la
 thaba ya lethane o ile
 a kwa lentšū gōna mowe
 lekhwarene lere, wena o
 fetša bana ba rena ge
 rena rere re phela ka
 bana ba lena lere baloi
 ba thapha bana ba lena,
 mekhatabje yowe semaname
 o ile a thabe-ga ge
 a tha bōne thelo gore

854

K34/116

85

keene thelo the the bolela
 go le yena, ye-na a
 thōma go tšoga a go mela
 gae a kitima a thibisa
 ba khalabje ba methe
 gore ke maketše ge kele
 meta lekhuarene lentšu
 lere: ke thabha bana ba
 rena, ge ke lebelela motho-
 ko ga ka bona thelo, fela
 ke ile ka thelwa ke go tšhaga
 makhalabje ya mongwe leina
 la gagwe e be ba ere
 ke Mamorumodi, o ile are
 lekhuarene gone diphoofolo
 tše we balai ba thepe lago
 ma gae a rena bosego
 ka tsona, naa? o ile
 wa ya mowe thabene?
 yena a re ee, Mamorumodi
 o ile a thōma go tha lesa

854

K34/116

86

ka mowe a the bago
 dithuri tša thaba yewe.
 Gore o bile le mathatse
 ge re go bōna. ka tšatsi
 le lengwé o kile a kwa
 mokhalabje jémeka le
 Mathake ba bolela byalo
 ka ge o re botša. Gōne
 diphiri le Dits'hētshē gōna mowe
 Lekhwarene la thaba ya
 Lekhane, di phela gōna,
 gōne mefuta-futa ya
 dithuri mowe Lekhwarene.
 Ge o be o ile wa dibōna
 ka matho, o be o ka the
 bonwe. Mokhalabje o be a e
 gōna wa go tshoma go
 feta wena, o ile a loba
 gōna mowe Lekhwarene.
 heina la gagwé e be e
 le Monkhi e be e le wa
 ga Pētho. o be a bolaya

854

K34/116

87

le Dinkwē a e nosi. Batho
 ba gabo ba ile ba bōna
 ka dimpya tša ga gwē
 yēna ba the mone. Go
 kwala gore o ile a hwētsa
 dibatana tšewe e the sugu
 a ka a dibōna, gōne
 le thapa mowe diphela go
 gōna, bare ke bošikwabotha-
 bonwe, kamatho. Thapa lewe
 le be ilwe mefuta-futa
 ya dithuri go lona. ~~Yēna~~
 go kwala gore o ile a
 hwēla gōna. Bošikwabothabonwe,
 kamatho. Ge a bōna dibatana
 tšewe o ile a re o ya go
 dibelaya, ka go diphoša ka
 mathapa, ge a thāmile go
 diphoša a kwa lentšū lere
 le hōna o ga the ne le
 borena, gā-e e ka the go
 bōne kante, o ile a hwa.

854

K34/116

88

Dingaka diilwe tša bitšwa
ka bontsi bya tsona gore dithe
go laola, e be e le bo Makhwekhethe
le Khobenyena, le Khakwê Bōna go
ba thile, ba ile ba tha losa
gore o tšerwê ke dithuri tša
mowe thabene ya lekhane, banna
ba ile ba iswa gore ba mo
nyakele, banna ba Makhutšwi ba
ile ba hwêtsa dimpya tša ga
gwê fela ga e le motho
gabaka ba mo hwêtsa, go
fithela le le hano. Bosikwabotha-
bonwe le thapa lewe go be go
the nako yo a ka fetago go
lona, go a tshoma goba a
thepela ka baka la dithuri
tšewê e be go di phela go
lona, le ditšhwene tša gōna.
Dingaka diile tša tšhaba
le me khotha ya bōna ya
dithebêle ba bōna gore
go thomilwe taba ye bo thata.

854

K34/116

89

Dingaka ka bo tšona ga
baka ba rata gore ba
supa mowe go ile go motha,
ka ge e be e le gore ga
go thebye gore go ka renwe
ka tšona dithuri tšewē tša
mowe thabene Dingaka tša
go thāma go tšhaba, e bile
bo Mpuru, le Mabunakanya o
be a gile ka fathe ga
thaba ya Rakubu, go ilwē gwa
thoga le bawe e bego ba
thile go bōna, gore ga batho
gobe go na le monna e bek
Phēdwa yēna o ile a re
go banyē ba motha, mphene
khomo tše thano ke tho le
laōla byala, ge dikhomo diile
tša thebe gōna tša gore
ba mo patelē, taba ile ya
sita banna bawe e bego
ba nyaka motha jowe wa
bōna wa go tšewa ka dithuri.

854

K34/118

90

Makhwekhwethe yēna o ile
 a sala a tha ra-taba-ṭhe
 le Monkhe, ba ile ba sala
 ba fomisa gōna mowe go
 bego go theṭhe batho, e be
 e le banna ba moroto o
 o thii e be e le Mankwē,
 ba ile ba thōma go tšhaulana
 ka Matšhōba a bōna a bo
 ngaka. ba baka go laōla
 ka mowe moṭhe a i lego.
 Batho ba ile ba leka gore
 ba ba lamole gwa thōma
 nwa ya dirgaka bare lereng
 Makhwekhwethe a re go bōna
 o gana ge kere ke ya
 le laōla o re nna ke ya
 fora. banna ba ile bare
 go bōna tho ge lane go
 iwa, yaba kemowe batho
 ba bōnago gore ga gōna
 mo hola, batho ba ile ba

854

K34/116

91

thoga mowe mothene e le
 gore ba banna ntwana ya
 banna bawe ba ba bedi
 ba dingaka. Go thoga gona
 tsatsi lewe batho ba ile
 ba thoma go le moga gore,
 dingaka di laola batho ka
 go fora batho e bile taba
 ya go thelega go banna,
 banna bawe ba ba bedi
 e be go ba lwela go
 laola, banna ba mowe ba
 ile bare go banna, go
 kaba byane ge le ka
 lwela go laola, e be go
 kaba ka one ge le ka
 laola ka mokhatla wa yo
 mongwe, banna ba dingaka
 ga bakwana gore baka
 laola ka mokhatla ka o
 thii, e bile khane go fithela
 fithela ge ba thoga.

end 79-91

854

View

K34/116

Q2

Tšc ke ditabaketša mōlamō le
 mosadi wa gagwē, pele ga khorō ya
 Banarene. Mōlamō o be a e na
 le mosadi wa gagwē, a thōma
 ga tšhaba le monna e mengwē
 leina la gagwē e be e le
 Ntšhēu. Ntšhēu o ile a thō bolana
 le mosadi wa Mōlamō ka morago
 ga mowe o ile a thoga le
 mosadi yowe le baka le mengwa-
 ga e merarō, monna wa gagwē
 Mōlamō, a mo nyaka a the thebe
 mowe a ilega gōna ka ngwaga
 wa bane, a ile a mo hwētša
 a na le monna yowe e bego
 Ntšhēu ge a mo hwētšane,
 Mōlamō o ile a thō le Ntšhēu
 pele ga khorō ya Banarene
 gore a tholwē. Banna ba khorō
 ba ile ba the kisa. Ntšhēu
 le mosadi yowe wa Mōlamō,
 Ntšhēu o ile a e miswa pele
 ‡ ga khorō, morena, le khotha

854

K34/116

93

la Banarene, Nna Ntšhêu ke
 thagile le mosadi wa Mōlamō
 tākano ya mengwaga ye merara,
 mosadi ke be ke tha balane
 le yêna, banna ba khorō ba
 ile ba bōna yowe Ntšhêu
 phoso ka go thaga le mosadi
 wa monna yowe Mōlamō Ntšhêu
 o ile a e tumela ka mererā
 a e ponago phoso, banna ba
 khorō ba ile bare, o e pōna
 phoso ka ene? Ntšhêu o ile
 a dumela phoso ka pudi tše
 pedi, banna ba khorō ba ile
 ba dumela gore a thise
 pudi tšewe tše pedi, ge
 Ntšhêu a thile le pudi tšewe
 tše pedi, banna ba le khotha
 ba ile ba rera gore a gafe
 mosadi yowe wa Mōlamō ka
 pudi tše nne. Ntšhêu, o ile
 a dumela ka mowe a bonwago

e na le molato ka gōna
 Ntshēu o ile a botša banna
 ba le khotha, gore ke dumela
 mowe ke nega le molato, fela
 ke khopela the baka tha go
 ya go nyaka, Banna ba le
 khotha ba ile ba modumela
 bare o the le pudi tšawe
 ka le tšatši la ka tholo, o
 ile a botšwa gore a the le
 tšona ka le tšatši la mo
 kibela, ka morago ga mowe
 banna ba le khotha, ba ile
 ba thena go mosadi, Mosadi
 o ile a re: Nna monna yowe
 Ntshēu, ke tha bolane le yena,
 ke e tumela go bo yela go
 monna wa ka nka the thwē
 ke tha bo ye letša ka thaga
 le yowe Ntshēu, banna ba
 le khotha ba ile ba kwana
 le dipolelo tšewe tšo mosadi yowe
 Sara.

end desertion case

854 Serūtš

K34/116

95

The ke the reto tha ngwana
 na mokhomana na ga Matho
 leina la gagwē ke Nkoko.
 Khomo e a swa! e ganwa kemane?
 E ganwa kenna katšisi a masegana,
 ka kotse ke bata bogale,
 ke gana difologela moopetsi kere
 a ke tii khwadi ke tiya thamaga
 ke tiya kedi kateleletsa
 magobarene kere madi a mokone
 a the nthatše dimpa. Ke tswile
 ka feta tha nkhadinyane ka
 hwētša ntšisi e sila letsoko
 bo leobu ba nekella go soba
 maburu ba ge lemisa dikolobe.
 Ke magatikele a ga tikela.
 Nkwē tekhwarene kere ngwana
 makata letša mphulldi, seballe
 ke ba thanka ba phaka tše
 dikholo di ngangaba ba tšwa
 go thopa thelo the bothata banna
 ke mo kokobedi o moso
 dipataka. 5 thetšwa ka borwa

854

Seretš

K34/116

96

mo thela na tholo fetoga
 tšhetšhepi rego ise marotene
 kowa nagine tšabo tšhekwati
 morwa Thulare. Polomethi keje
 lethaka ga e ke e thapla e
 ka tologa bodiba e ka e
 thapa e ena mothela methini.
 ke' pudi e pothe, ke tsoga
 mosata ke' tsoga pele ga
 bo Nkopetši, e bo khofoke.
 kenna manyuga kenna
 mankwata-nkwata nala le
 nyuga le noka ya makhutšwi
 kele ba motsane thapetša
 morole. Nna nare e tholo
 ya makhutšwi khoduma lerole.
 ke leba kwa sagale
 ga mosadi a mothala.
 kenna mokafofa kenna
 naso ya ntšha mokaka
 ditšhuwana kamoka ra
 holo fela. kenna mokafofa ya
 megole na makhutšwi a

854

K34/116

99*

97*

rego a fofa a ka go fofa
 khosi gona / go fofa Maphata
 ka lla tšie tša mosito o
 mogolo. / kowa Makhutšwi ga
 Thekôrôro thegalagala,
 Makhutšwi a bo mogale,
 ga mothabo na Matshelane
 bare tšhelane methi
 dinakene / leporo naka
 di a lla kowa ga gesu /
 Nkopetsi boutha koma ga
 mmathari a namane / ga
 mma pelega batho. / kenna
 nare e khole gare ga dinare.
 le ba motshano a mma le
 siba ke tswala ke khomol
 ga gesu moila re ilela tene
 ke botile bogale gare ga
 marumo / ke nkoto na bo
 nthuse le the bone matho
 la nyatsa / motho ga nyatswe
 ka matho, / ke ngwana wa
 khorô tše dikholo / kowa Makhutšwi
 ga Thekôrôro thela gale. *

End. S. 854